

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnium Generalium Et Provincialium Collectio Regia

Ab anno MCXVIII. ad annum MCLXXIX.

Parisiis, 1644

Epistola Gavfredi Monachi Ad Episcopvm Albanensem. De rebus gestis in
causa Giliberti Porretani.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15588

Gilbertus
cur hæreti-
cus non di-
cendus.

Ex quibus plane illud inducitur, eundem Gilbertum, licet hæretica senserit, hæreticum non fuisse, cum pertinacia, quæ secundum sanctum Augustinum de ciuitate Dei, facit quemquam hæreticum, omnino caruerit, & hac de causa non fuerit poena mulctatus priuatione episcopatus, quo priuandus omnino fuisset ex præscripto sacrarum legum, si conuictus fuisset hæreticus, imò & hæresiarcha.

At quod symbolum nouum, quod asserit tunc a sancto Bernardo fuisse conscriptum, atque ab episcopis subscriptum, quænam controuersa eius causa excitata fuerit, & tumultus obortus a sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalibus aduersus Eugenium papam, ex Ottone Frisingensi, rem ipsam locupletius prosequente, supra dictum est.

Ad postremum hic reddenda est epistola Gaufredi monachi Cisterciensis, data ad cardinalem Albanensem, post plura annorum curricula rogantem eum, quem sciret interfuisse eidem Rhemenfi Concilio, vt cuncta quæ actitata essent ab Eugenio papa in causa eiusdem Gilberti, siue Gisleberti, Pictauiensis episcopi, ad ipsum scriberet, quod & præstitit, ita scribens:

EPISTOLA
GAUFREDI MONACHI
AD EPISCOPVM ALBANENSEM.

De rebus gestis in causa Gilberti Porretani.

Amantissimo patri & domino A. Dei gratia Albanensi episcopo, domini papæ vicario, frater Gaufredus de Claraualle minimus id quod est.

INVNXERAT vestra paternitas venerabilis fratri nostro, & vestro speciali filio Augustino, vt de mandato vestro mihi imponeret, vobis per epistolam diligenter notum facere, qualiter in Rhemenfi Concilio, quod dominus papa beatæ memoriæ Eugenius III. celebrauit super quibusdam capitulis, in expositione Pictauiensis episcopi magistri Gisleberti cognomento Porretani, deprehensus & reprehensus, tractatum: quid & quemadmodum tandem fuerit iudicatum. Vnde vobis si tardius videor obedire, non miretur vestra serenitas: quoniam ante vigiliam festiuitatis omnium sanctorum verbum aliquod paruum vel grande super hoc non audiui. Eadem die stylum & tabulas apprehendens cœpi scribere, quid optarem vobis, si possem, celerius intimare.

Eodem igitur anno, quo prædictus pontifex Eugenius Romanæ ecclesiæ cathedram * sedens, non mediocrem

ANNO
CHRISTI
1142.

ANNO
 CHRISTI
 1148.

primo statim auditu flagitiosis intulit metum, & honestis omnibus e regione fiduciam; magnus quidam vir & bonorum memoria dignus Arnaldus nomine, & cognomine, † Qui non ridet, in ecclesia Pictauesi sub prædicto episcopo officium archidiaconale gerebat, non illius adeptus munere, sed ab eius prædecessore promotus; difficile siquidem talis arbor fructum eiusmodi protulisset. Accidit autem, vt ab eodem archidiacono satis fideli pariter & diserto super quibusdam capitulis fidei familiariter, vt credimus, ante commonitus, nec acquiescens, in ecclesia demum palam argueretur. Appellatum denique est ad Romanam ecclesiam, & coram prænominato papa eadem quaestio ventilata. Qui in Gallias descensurus, vtramque partem sibi præcepit in solennitate paschali Parisiis præsentari. Adfuit beatissimus pater noster sanctus Bernardus cum eodem papa in eadem solennitate Parisiis, cui omne negotium Christi, vbicumque eum contigisset adesse, tamquam omnino proprium, nemine super * hic ambigente, protinus incumberebat. Facta est inquisitio, secundum prædictum codicem expositionis † super Boetium ab eodem episcopo requisitum: ad manus se non habere respondit. Inuenta est tamen apud scholares particula quædam, vbi inter cetera continebantur hæc verba: Si homo, cui diuersa conferre vt sit, præ abundanti vnus formæ, vtputa sapientiæ, dicitur ipsa secundum illud, tu quantus quantus nihil nisi sapientia, es multo magis Deus, cui diuersa non conferre vt sit, dicitur esse sapientia sua, bonitas sua, & cetera. In hunc modum producta est in medium hæc scriptura, & disputabat sanctus Bernardus aduersus episcopum, dicens graue verbum & enorme videri, quo dicebatur, diuersa non conferre Deo vt sit, quasi conferat vnum. Illam quoque similitudinem locutionis emphaticæ procul esse a Deo, nec sicut quilibet * hominem, sapientia sua dicitur; sed vere & substantiue dicam esse sapientiam suam, essentiam suam, diuinitatem suam, & non quemadmodum Dauus dictus est scelus. Negabat autem episcopus docuisse vel credidisse aliquando se, vel literis commendasse, quod diuinitas non esset Deus, quod forma vel essentia esset in Deo, quæ non esset Deus; & amplius aliquid faciens, discipulos suos episcopum quemdam

† Locus de-
 curtatus &
 corruptus;
 defunt mul-
 ta de Gili-
 berto: nam
 quæ sequū-
 tur dicta
 sunt de eius
 accusatore.

† Textus in
 multis de-
 prauatus.

* hoc

* s. ho-
 minum

Concil. Tom. 27.

C c ij

* Eboiensem generosum satis, Rothomagensem archiepiscopum post futurum, Rotoldum nomine, & magistrum Iuonem Carnotensem testes produxit, quod illud dogma non tenuerit, nec crediderit, inuitus ^{* f. quatuor} quam, vt satis tunc animaduertimus, sed suorum stimulatione compulsus; propter verba tamen libelli sui quæ præmissimus, & quia aliud alii asserabant, iniunxit ei summus pontifex, quatenus ante Concilium, quod eodem anno in ciuitate Rhemorum celebrare proponebat, eundem sibi libellum transmitteret studiose scrutandum, & paratus esset in eodem Concilio ad obiecta plenius respondere.

Accidit autem vt expositionem illam sæpe dictus dominus Eugenius ab episcopo sibi directam venerabili cuidam abbati Præmonstratensi Godescalco de monte sancti Eligii, qui postmodum factus est Atrebatensis episcopus, traderet perscrutandam. Qui diligenter, vt pote vir disertus, notauit capitula, & ex libris sanctorum catholicorum patrum auctoritates paucas manifeste contrarias scripsit in scheda, quas ad idem Concilium veniens domino papæ cum libello Pictaueusis episcopi præsentauit. Tulerat autem de medio Dominus anno ipso columnam grandem ecclesiæ domnum Albericum Ostiensem, cum omni reuerentia memorandū, qui legatione functus in Aquitaniam, super vita pariter & doctrina illius ^{* f. Godefridus} G. tanta didicerat, vt ipse sibi aliter quam oportuerat conscius, ab eiusdem Ostiensis episcopi feruentissimo zelo præ ceteris eiusdem temporis cardinalibus trepidaret. Nec defuere qui crederent, quod si aduixisset idem vir, Pictaueusis ille, quæ ausus est confiteri, præsentem eo nullatenus præsumpsisset. Ventum est ad discussionem capitulorum, quæ prædictus abbas Godescalcus notauerat: sed quia ipse nimis erat elinguis, liber ille cum sanctorum testimoniis ei contrariis a domino papa traditus ^{* de f. cl.} patri nostro sancto Bernardo Clarauallesi. Aderant viri magni nec mediocriter literati Gaufredus de Oratorio Burdigalensis ecclesiæ archiepiscopus, cuius in Pictaueusis ^{* f. ecclesiæ} episcopus suffraganeus erat, Milo Morinensis episcopus religione & scientia satis insignis Ioslenus Sueffionensis episcopus, tam sæculari quam literali scientia præditus, Sugerius abbas sancti Dionysii, cui

ANNO
CHRISTI
1148.* f. Eboi-
ensem* f. quatuor
uis,* de
art.

* f. ip

* de f. f.
cl.* f. ecclesiæ
fia

ANNO
 CHRISTI
 1148.

Francorum Rex Ludouicus Hierosolymam proficiscens, totius regni commiserat administrationem. Hi & alii plures cum beato Bernardo prædicta capitula rationibus pariter & scripturæ sacre testimoniis arguebant, nisi quod prædictus Gaufridus minus ceteris loquebatur, de industria parcens homini, & iudicio se reseruans, sicut humiliter est confessus, & poenitentiam egit audiens dominos cardinales, quorum principales fauisse reo, & euidenter etiam fouisse constabat, super auditis obiectionibus sese promittere iudicatuos.

* al. de-
 curata

Ingredientibus vero nobis consistorium, prima die cum magnorum voluminum corpora per clericos Pictaueses fecisset afferri, & nos paucas auctoritates ecclesiæ in sola scheda haberemus, occasione accepta calumniabantur fautores illius hominis, quod * decertata testimonia proferremus, cum ille codices integros exhiberet, vbi posset intelligi, quemadmodum verbis propositis præcedentia vel sequentia adhærent. Prolatum tamen capitulum de eius codice in hæc verba: Cum dicitur Deus, pertinet ad substantiam, non quæ est, sed qua est. Quod dum alii atque alii clamantes auctorem arguerent, & aduersus eum adhuc tergiuersantem non immerito causarentur, sanctus Bernardus ad episcopum ait: Quid necesse est circa huiusmodi verba diutius immorari? non aliunde procedit scandalum huius origo, nisi quod plures credere vos, credunt, & docere, quod diuina essentia vel natura, diuinitas eius, sapientia, bonitas, magnitudo, non est Deus, sed est forma, qua est Deus. Hoc si creditis, palam dicite, aut negate. Ausus est dicere: Forma Dei & diuinitas, qua Deus est, &

* f. ipsa

* ipse non est Deus. Ecce, ait sanctus Bernardus, tenemus quod quarebamus; scribatur ista confessio. Præcepit summus pontifex, & dominus Henricus Pisanus tunc Romanæ ecclesiæ subdiaconus, futurus postea Claræuallensis monachus, & ex abbate sancti Anastasii sanctorum Nerei & Achillei presbyter cardinalis, ad eius mandatum porrexit & attulit chartam, calamum, & incaustum. Cum autem scriberet ipsam confessionem, Et vos, ait episcopus ad abbatem, scribite, quod diuinitas est Deus. Nec concitatus ille respondit: Scribatur, inquiens, stylo ferreo in vngue adamantino, vel sculpatur in filice, quod diuina essen-

tia, forma, natura, deitas, bonitas, sapientia, virtus, potentia, magnitudo, vere est Deus.

ANNO
CHRISTI
1143.

Disputatum est deinde super eodem capitulo, & eo usque processum est, ut diceret sanctus, quod si forma illa Deus non est, melior Deo est, cum ex ea Deus habeat esse, ipsa autem nec ab eo sit, nec ab eo habeat quidquam. Quod potissimum credidi memorandum propter eam specialiter causam, quia disputatione completa, ecclesie Rhemensis armarium mox ingressus, plures exinde tuli codices, & in libro beati Augustini de Trinitate inter alia plura testimonia, eadem pene verba, quae sanctus Bernardus obiecerat, reperi in hunc modum: Deus magnus est non nisi ea magnitudine, quae est quod ipse: alioquin illa erit maior magnitudo quam Deus. Ceterum cum de primo capitulo prima die disputaretur, ego fui qui obieci eidem episcopo, audientibus vniuersis, quod verba illa quae modo profitebantur eodem anno Parisiis coram domino papa, & maiori parte maiorum quae aderant personarum, penitus abnegasset, & testes produxisset, quod talia nunquam crediderat, nunquam docuerat. At ille multum confidens, & amplius forsitan quam postea voluisset, quia negare non poterat se negasse: Quidquid tunc dixerim, modo, ait, hoc dico. Ego vero suspirans grauiter, quod viderem coram tantis iudicibus paulo minus impune tanta praesumi: Ego sicut rex, inquam, vestrum dictum & deductum habetis.

Et factum est, ut disputantibus personis quae aderant, super primo capitulo praedicto occurreret, secundum, profitente praedicto episcopo, quod nec vnus Deus, nec vnum aliquid sit tres personae, licet tres personae sint vnus Deus, id est vna diuinitate, & sint vnum, id est vno. Et aduersus hoc capitulum diutius est disputatum, postquam suggerente sancto Bernardo, & domino papa praecipiente, ipsum etiam cum priore literis est commendatum. Cui euidentis satis opposita est auctoritas Athanasii in haec verba: Supernarum virtutum carmina vnum tria, & tria vnum esse confirmant. Sequenti die codices tantos attulimus ad disputationem, ut obstupescerent fautores episcopi, & a nobis audirent, quia ecce schedulas non habemus. Faciebat episcopus in libris beati Hilarii, & de corpore

ANNO
 CHRISTI
 1148.

Canonum in quorundam Græcorum epistolis verba minus intelligibilia, præsertim in tanta festinatione, & in tanta ac tali multitudine lectitari: nec deerant qui pro eo se opponerent, licet parum intelligentes. Addita sunt eodem die capitula duo prioribus, & literis pariter commendata: quod personales proprietates, & æternarum rerum multitudinem copiosam episcopus idem veraciter esse sine initio profiteretur, quarum tamen nulla Deus esset, nulla a Deo.

Quartum fuit capitulum, quod natura diuina naturam non suscepit humanam, sed persona Filii naturam nostram suscepit, contra illud beati Gregorii: Quia venit ad nos calceata diuinitas humanitate: & beati Augustini in libro primo de Trinitate: Ergo quia forma Dei accepit formam serui, vtrumque Deus, & vtrumque homo. Item eiusdem super euangelio Ioannis in tractatu LXXV. Semetipsum exinaniuit, & homo &c. quis nisi idem ipse Christus Iesus? sed hic iam sunt omnia, & Verbum in forma Dei, quæ accepit formam serui; & anima & caro in forma serui, quæ accepta est a forma Dei. & Leo papa: Suscepit nos illa natura, quæ nec nostris sua, nec suis nostra consumeret. Exinde * propter quam diutius disputatum est, sub eo tenore discessum est, vt dicerent domini cardinales: Quia ecce audiimus quæ proposita sunt, deinceps iudicabimus qualiter debeant definiri. Quod verbum eatenus mouit corda multorum, vt sequenti die apud sanctum Bernardum conuenirent archiepiscopi decem, episcoporum quoque & abbatum, ac magistrorum plurima multitudo. Et quia iudicium sibi soli videbantur reseruasse, quos nouerant fere omnes errantis potius quam erroris fautores; prouidere oportere, cum capitulis illis * G. episcopi, suæ & fidei symbolum mitti, vt scirent plenius vnde iudicarent. Scripserunt ergo capitula totidem, quam expressius potuere illius verbi, suam confessionem contrariam in omnibus & per omnia proponentes, quam de communi omnium conuenientia non sine multa deliberatione dictatam iudicaturis facerent exhiberi. Nec tamen verebantur, * nec contrarium aliquid iudicarent; sed credebant nonnullos eorum ad hoc tendere, vt sine aliqua definitione Concilium solueretur: propter quod ei-

* f. post-
 quin

* f. Gili-
 berti

* f. ne

dem scripturæ, quam nouissimam vobis mittimus, subscripta sunt nomina singulorum qui aderant archiepiscoporum, episcoporum, abbatum, & magistrorum de consensu & conuenientia vniuersorum.

Et electæ sunt tres personæ, episcopi duo reuerendissimi, Hugo Antifiodorensis, & Milo Morinensis, & Sugerius abbas sancti Dionysii, qui eandem scripturam domino papæ & cardinalibus præsentarent, & dicerent eis: Pro vestra reuerentia sustinimus minus dignos acceptione sermones, donec tandem audiuius, quod de eis iudicare velletis. Offerimus ergo & nos vobis nostram confessionem, vt non de parte, sed de partibus iudicetis. Teneatis confessionem hominis illius scriptam: conuenit vt teneatis & nostram. Verumtamen ille vobis sub hoc tenore tradidit suam, vt paratus esset corrigere, si quid vobis aliud videretur: nos huiusmodi conditionem penitus excludentes, sic vobis nostram offerimus, vt noueritis quod in hoc sumus, in hoc perseverabimus, nihil penitus mutaturi. Quibus sine cunctatione dominus papa respondit, & vniuersis qui miserant eos renuntiare præcepit, quod ab eadem confessione eorum in nullo prorsus Romana ecclesia dissentiret, etsi stare visi fuerant * aliquid pro persona, sed non stabant aliquatenus pro doctrina. Inde fuit quod in insigni palatio, cui nomen est Thau, ecclesia vniuersa conueniens, & interrogatus episcopus Pictauiensis capitulis singulis libere renuntiavit, hæc eadem verba locutus: Si vos aliter creditis, & ego, si aliter dicitis, & ego, si aliter scribitis, & ego. Ibidem dominus papa auctoritate apostolica, de assensu totius ecclesiæ, quæ conuenerat, capitula ipsa damnauit, districte præcipiens ne eundem librum legere vel transcribere etiam sic reprobatum quis auderet, nisi prius eum Romana ecclesia correxisset. Cumque responderet episcopus: Ego corrigam ad arbitrium vestrum: Non vobis ait, hæc correctio committetur.

Erant & alia, quæ in scholis suis dicebatur auditoribus suis frequenter idem episcopus tradidisse, licet nos dissimularem; pro multitudine tamen scholarium, qui testimonium perhibebant ab eo audiuisse multoties, hæc coram omnibus scissæ & discerptæ fuerunt chartæ, quæ
dice-

ANNO
CHRISTI
1148.

ANNO CHRISTI 1148. dicebantur eius sententias continere. Quin igne petito ad comburendum eas, dixerunt quidam sufficere si scinderentur. Quanam fuerint illa capitula, nec tum scire curavi, nec adhuc scio. De cetero super capitulis aliis, de quibus mandatum vestrae dignationis accepi, diligenter considerans in libro glossarum psalterii, quas idem Gili- bertus Porretanus composuit super versum, *Adorate sca- bellum pedum eius*, ita scriptum inueni: Caro de terra est, & de carne Mariae carnem accepit Christus. Hæc sine impietate adoratur a nobis, quia nemo carnem eius spiritua- liter manducat, nisi prius adoret. Hucusque verba sunt Augustini. Quibus continuo addidit Gilibertus declara- tionem, quod est additamentum eorum: Non * illa dico adorationem, quæ latría est, quæ soli Creatori debetur, sed * illa quæ dulia dignior est: dulia enim adoratio est, quæ etiam creaturæ exhibetur; quæ duas habet species, vnam quæ hominibus indifferenter, alteram quæ soli humani- tati Christi exhibetur. In libro etiam glossarum eius in epistola sancti Pauli super illum locum: *Propter quod Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen quod est super omne no- men*, ita est commentatus: Quibusdam videtur hoc no- men datum homini, quod nulla ratione conuenit: hoc enim * donum esse Filium Dei, hoc nomen esse Deum, quod non per solam appellationem, sed per naturam su- per omne nomen est, quod non post passionem suam, sed potius a Patre, a quo habet omnia, cum * genera- tur, accepit. Hoc ergo non homini datum, nisi forte quis dicat, per adoptionem omne datum: sed adoptiuo Deo non flexitur omne genu, nec est in gloria Dei Patris: nam nato ex Deo hoc competit. Dicit tamen Aposto- lus: *Dedit illi nomen*, &c. Quod ideo dico, quia natus accepit vt per crucem manifestaretur, * quid a Patre, dum generaretur, accepit. Horum ergo capitulorum ni- hil eiusdem Concilii tempore audieramus, nihil penitus noueramus.

Videntur autem his contraria hæc quæ sequuntur in scripturis beati Leonis papæ, quorum auctoritatem sacris Canonibus confirmatam optime nouit vestra discretio. Dicit enim in sermone paschali: Non sic creatura in socie- tatem sui Creatoris assumpta est, vt ille habitator, & illa

Concil. Tom. 27.

D d

esset habitaculum; sed vtrumque Deus de potentia suscipientis, vterque homo de humilitate suscepti. In vtraque igitur natura idem est Dei Filius, & nihil est alterius naturæ, quod non sit vtriusque. Item in nullo diuidentes visibilem ab inuisibili, corporeum ab incorporeo, & Verbum in Christo hominem, & Christum adoremus in Verbo. Infra: Vtrumque fideliter credite, vtrumque fideliter adorete, & in vnitatem Verbi & carnis non sit vlla diuisio. Idem in sermone de Natali: Ab illo tempore, quo Verbum caro factum est, nec Deum illum sine hoc quod homo est, nec hominem sine hoc liceat cogitare quod Deus est, cum nihil assumpto diuinum, nihil assumpti deesset humanum: non enim diuinis humana præiudicant, nec humana diuinis: ipse est caro qui Verbum. Idem ad Flavianum episcopum: Sententia est Ioannis apostoli & euangelistæ: Qui soluit Iesum, ex Deo non est, & hic est antichristus. Quid autem est soluere Iesum, nisi humanam a Verbo separare naturam?

Augustinus in definitionibus ecclesiasticorum dogmatum: Homouision Patri & homini adoratur ab angelis, & omni creatura, sicut Pater & Spiritus sanctus, non homo propter Deum, vel Christus cum Deo, sed homo in Deo, & in homine Deus. Idem de prædestinatione sanctorum: Ille homo vt a Verbo in vnitatem personæ assumptus Filius Dei vnigenitus esset, vnde hoc meruit? Nam & ipsum dominum gloriæ, in quantum homo factus est Dei Filius, prædestinatum didicimus in Apostolo. Prædestinata ista naturæ humanæ tanta, tam celsa, & summa subuectio, vt quo attolleretur altius non haberet. Hieronymus in breuiario psalmorum super, *Adorate scabellum pedum eius*: Licet quidem assumptus sit homo, & ad comparisonem Dei omnis creatura scabellum pedum eius est; tamen hoc ipsum scabellum sociatum est Deo, & de sedili suo. Videte quam rem audeam loqui: Ego ita adoro scabellum, sicut & thronum. Ego non intelligo aliud sedentem, & aliud scabellum, sed totum in Christo thronus est. Quomodo fit, nescio, & tamen credo quod sit. Sufficit mihi scire quod scriptum est quod credo: Fideles dicimur, non rationales.

fol. 98.

Contra capitulum quartum, secundum quod præscri-

ANNO
CHRISTI
1148.

psimus, sentit Leo papa scribens ad Flavianum episcopum ita: *Hoc, inquit Apostolus, sentite in vobis, &c.* Philip. 2.
In gloria Patris. Assumpti, non assumptis prouectio est quod dicitur: *Deus illum exaltat.* Idem scientes, quod sempiterna Filii deitas nullo apud Patrem creuit augmento, prudenter aduertite, quod nec cui dictum est: *Terra es, & in terram ibis,* eidem in Christo dicitur: *Sede a dextris meis.* Gen. 3. Psal. 109.
 Idem ad Constantinopolitanos: Dicant aduersarii veritatis, quando omnipotens Pater, vel secundum quam naturam Filium super vniuersa prouexit, vel cui substantiæ cuncta subiecit: deitas enim Verbi par in omnibus & consubstantialis est Patri: sed minor erat prouehente qui creuit: in natura hominis accepit a Patre, quod in natura deitatis etiam ipse donauit. Item ad Leonem Augustum, & ad Palæstinos: Exaltationem, qua illum exaltauit Deus, & donauit illi nomen, quod est super omne nomen, ad eam intelligimus pertinere formam, quæ ditanda erat tantæ glorificationis augmento. Item: Quidquid ergo accepit, in tempore secundum hominem accepit, cui quæ non habuit conferuntur. Forma autem serui in gloria diuinæ potestatis euecta est, nec interest, ex qua Christus substantia nominetur, vel adoretur. Hieronymus in breuiario super epistolam ad Philipenses: Si ita assumptus homo humiliari dignatus est, diuinitas, quæ se humiliare non potest, eum qui humiliatus fuerat merito exaltauit. Sed & illi donatum est nomen quod ante non habuit: vnde recte locus hic secundum humanam naturam intelligendus est. Idem super: *Dixit Dominus Domino meo;* istum locum Saluator in euangelio exposuit, dicens: *Si Christus est, inquit, filius David, quomodo in spiritu vocat eum Dominum?* Math. 22. huic Domino, cui præcipitur vt sedeat. Deus enim non sedet, assumptione corporis sedet: huic ergo præcipitur vt sedeat qui homo est, qui assumptus est. Augustinus contra Maximum: *Donauit illi nomen, &c.* homini donauit ista, non Deo. Ac deinde in qua forma crucifixus est, ipsa exaltata est, ipsi donatum est nomen quod est super omne nomen, homini Christo secundum carnem mortuo, resurgenti, ascendenti, donatur enim nomen quod est super omne nomen. De cetero vt epistola finem deinceps

Concil. Tom. 27.

D d ij

fortiatur, si placuerit vestrae discretioni super prioribus capitulis quatuor plenius edoceri, in sermonibus beati Bernardi super Cantica canticorum diligentior de eisdem disputatio continetur. Oramus & oramus, ut bene semper in Domino valeat vestra paternitas. Recommendamus vobis fratres nostros de Fossa noua. De prosperitate vestra & statu ecclesiae sanctae certitudinem satis vellemus audire. *Pergit vero.*

Appendix
ad epistolam.

Vix perfecta erat epistola haec ab eo cui tradita fuerat ad scribendum, & ecce eadem hora voluntas Domini fuit, ut mihi occurreret quod volebam. Ab altero siquidem fratre, priusquam mihi praesens epistola redderetur, scriptura alia diu quaesita iam penitus desperanti mihi exhibita est, quam eisdem capitulis ante annos pene quadraginta edideram cum ipso symbolo, quod domino papae & Romanae ecclesiae ex parte decem archiepiscoporum, & omnium episcoporum pene qui in illa adhuc die Rhemis * inuincti sunt, cum abbatibus maximis atque plurimis, & magistris scholarum, & subscriptis nominibus singulorum, per superius memoratas personas fuerat praesentatum. Vnde satis exultans, illam quoque scripturam adiiciens huic epistolae, tamquam carissimo domino meo, vobis utramque filiali deuotione transmitto.

Audiui etiam, quod super damnatione Petri Abailardi diligentia vestra desideret plenius nosse similiter veritatem, cuius libellos pia memoriae dominus Innocentius papa secundus in vrbe Roma, & in ecclesia beati Petri incendio celebri concremauit, apostolica auctoritate haereticum illum denuntians. Nam & ante plures annos venerabilis quidam cardinalis & legatus Romanae ecclesiae, Cono nomine, regularis quondam canonicus ecclesiae sancti Nicolai de Aruasia, theologiam eius, Sueffione Concilium celebrans, similiter concremauerat, ipsum Petrum praesentem arguens, & conuictum de haeretica prauitate condemnans. Vnde vestro si placuerit desiderio, per libellum de vita sancti Bernardi, & per eius epistolas missas ad curiam satisfiet. Inueni tamen in Clarualle libellum cuiusdam abbatis nigrorum monachorum, quo errores eiusdem Petri notantur: quem & olim me vidisse recordor, sed a multis annis, ut

ANNO
CHRISTI
1143.

* filium
ti

ANNO
CHRISTI
1148.

custodes librorum asserunt, studiosè quæsitus primus quaternio non potuit inueniri. Propter quod propositi nostri est in Franciam destinare ad monasterium cuius abbas extitit qui eundem librum composuit: & si recuperare poterò, transcribi facere codicem totum, & mittere vobis. Credo enim quod vestræ inquisitioni sufficere debeat, vt cognoscatis, quæ, quemadmodum, quare sint condemnata.

Haëtenus Gaufredi epistola ad episcopum cardinalem Albanensem.

CONCILIVM TREVIRENSE
IN CAUSA SANCTÆ HILDEGARDIS
abbatissæ in monte sancti Ruperti celebratum anno
Domini MCXLVIII. tempore Eugenii papæ III.

NOTA.

* *Concilium.*] Trithemius in chronico Hirsaugiensi anno millesimo centesimo quinquagesimo, *His temporibus*, ait, *Eugenius papa III. Treuerim venit cum octodecim cardinalibus, episcopis, & abbatibus multis, inuitatus ab Adalberone eiusdem ciuitatis archiepiscopo, qui papam cum ceteris qui aderant omnibus per tres menses in cibo ac potu ex propriis sumptibus copiosissime prouidit. Ibi papa Eugenius ecclesiam monasterii sancti Matihæ apostoli de nouo reparatam pridie Kalendas Februarii dedicauit. Synodum quoque tam episcoporum quam cardinalium & abbatum ibidem celebrauit, vbi Henricus archiepiscopus Moguntinus, & sanctus abbas Claraualis Bernardus ipsi summo pontifici mirabilia quæ Deus operabatur in famula sua Hildegarde montis sancti Ruperti confessoris abbatissa retulerunt. Quibus auditis papa attonitus, & rem diligentius inuestigare volens, Virdunensem episcopum Adelbertum cum aliis viris fide dignis misit ad sanctam Hildegardem, vt cum humilitate & mansuetudine, sine strepitu vel curiositate, quid rerum esset ab ipsa sciscitarentur. Qui cum ad monasterium, in quo degebat sancta virgo, deuenissent, & iuxta commissionem apostolicam, veritatem ab ipsa humiliter inquirerent, illa simpliciter quæ de se erant aperuit, & legatos cum scriptis & libris reuelatis sibi diuinitus dimisit. Quibus papa recognitis, volumina sanctæ virginis sibi transmissa coram cardinalibus, archiepiscopis, abbatibus, & omni clero publice recitari præcepit, & per se lectoris officio functus partem non modicam legit, per quæ omnium mentes in stuporem versa, ac voces in laudem Creatoris omnium excitatae sunt. Aderat ibi sanctus pater Bernardus, quo mediante summus pontifex cum ceteris monebatur omnibus, ne tam insignem lucernam silentio tegi pateretur, sed gratiã tantam, quam Dominus suo tempore manifestaasset,*

Acta Concilii.

D d iij